

Vargar i Östergötland

Det kanske vore skönast att slippa följa med in till vargarna, tänkte Adam.

Varför tänkte han så, tror du?

Varför var vargarna tama?

Vargarna hade vuxit upp bland människor.

Numrera meningarna i rätt ordning från 1–5.

- 4 Adam böjde sig ner.
- 1 De fem vargarna närmande sig.
- 5 Vargen slickade Adam i ansiktet.
- 3 – Han vill hälsa, sa Jonas.
- 2 En av vargarna kom fram och hoppade upp på Adam.

Hur gick det till då Torsten blev av med sitt block?

En varg nappade åt sig blocket ur Torstens ficka och sprang i väg.

Varför fick vargarna bara mat tre gånger i veckan?

I naturen lyckas vargarna inte hitta mat varje dag.

En varghane i flocken var *dominant*. Vad betyder det?

Den dominante varghanen är den som bestämde i flocken.

Fakta Östergötland

Förr i tiden var människor rädda för att färdas genom den stora skogen Kolmården. Varför? Kryssa för det som stämmer.

- Det fanns lösa tigrar där.
- Där växte många farliga växer.
- Vägen gick längs ett stup.
- Det fanns rövare där.
- Det var svårt att hitta i skogen.

Skriv om Göta Kanal. Använd orden i rutan.

Ringa in det som tillverkas på Saab Aerospace.

bilar   båtar   datorer   **flygplan**   helikoptrar

Fyll i rätt ord i texten.

På SMHI i arbetar många meteorologer.

De gör väderprognoser som talar om för oss

hur vädret ska bli. De använder satellitbilder

där de kan se hur molnen rör sig. På SMHI arbetar också

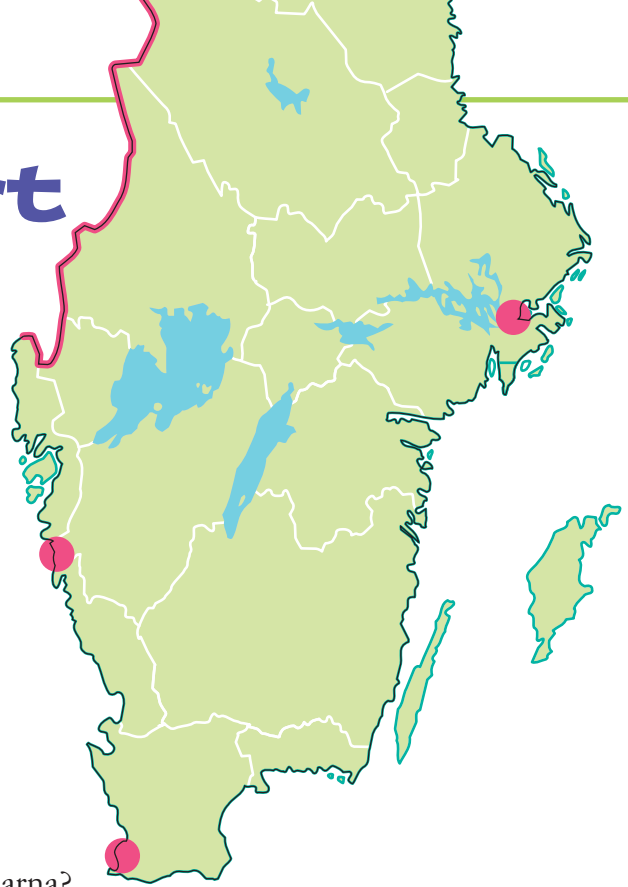
hydrologer. De kontrollerar

vattenståndet i sjöar och vattendrag.

De varnar om det är på väg att bli översvämning.

Ett märkligt hus i Värmland

Läs på sidan 154 om hur Adam och pappa reste.
Rita in deras resrutt på kartan.

Varför tror du att Selma Lagerlöf finns på 20-lapparna?

Läs sidorna 155–156 en gång till. Numrera meningarna i rätt ordning från 1–8.

- 1 Nils Holgerssons föräldrar gick till kyrkan.
- 4 Nils märkte att han förstod djurens språk.
- 8 Gåsen flög i väg med Nils på ryggen.
- 6 En flock vildgäss flög förbi på väg norrut.
- 5 Djuren tyckte att det var rätt åt honom att han var pytteliten.
- 7 Nils kastade sig om halsen på ett av tamgässen.
- 2 När Nils var ensam hemma fångade han en tomte i en håv.
- 3 Tomten förvandlade Nils till en pyssling.

”Det är du som är den där gåsen som får för sig att ge sig i väg.” Vem sa så?

Adam

Varför sa han så?

Adams och pappas resa liknade Nils Holgerssons resa.

Vad tyckte Adam om att gå på guidad tur?

Adam tyckte att det var tråkigt.

Varför gick Adam tillbaka till biblioteket?

Adam fick ett telefonsamtal.

”Visst är det så att du är ute på en lång resa?” Vem sa så?

Vad fick Adam veta om Selma Lagerlöf? Skriv tre meningar.

Använd de här orden:

Mårbacka nobelpris författare

Varför blev Lovisa förtvivlad?

*Lovisa trodde att det var hennes fel
att äktenskapet blev olyckligt.*

Varför finns det påfåglar på Mårbacka?

*Selma Lagerlöf hade blivit botad från sin
förlamning då hon såg påfåglar.*

Varför undrade Adam om han höll på att bli galen? *Adam visste inte vad han*

hade sett och vem som pratat med honom.

Fakta Värmland

Vid vilken sjö ligger Karlstad? Vänern

Vilken stor älv rinner genom Värmland? Klarälven

Skriv tre meningar om knäckebröd.

Fyll i rätt ord i texten.

Vargar lever tillsammans i familjegrupper. Honan får 5–6 ungar i en kull. Hela vargfamiljen hjälps åt att ta hand om ungarna i boet som kallas lya.

Vargfamiljen jagar tillsammans. De vanligaste bytesdjuren är älg, ren och rådjur.

Vargarna försvarar sitt område som kallas revir.

Många människor är rädda för vargar.

Förr i tiden vågade man inte ens säga ordet varg.

I stället kallades vargen för

den gråe,

gråben

eller tasse.

rådjur

ren

den gråe

kull

vargar

revir

lya

tasse

familjegrupper

bytesdjuren

gråben

älg

En hemsk historia i Dalarna

Vad är Stora Stöten?

Stora Stöten är ett stort hål i marken, ett dagbrott.

Varför var besökarna tvungna att ha hjälm och regncape på sig?

Det kunde rasa stenar i gruvan och det droppade vatten från väggarna.

Varför fick man inte vissla i gruvan?

Gruvfrun gillade inte att man visslade i gruvan.

Varför var Falu koppargruva viktig på 1600-talet?

Malmen gjorde Sverige rikt på 1600-talet.

Varför gjordes repen i gruvhissen av oxhud?

Repen gjordes av oxhud för vanliga rep höll inte.

Vad gjorde de av allt oxköttet?

Av oxköttet gjordes bland annat korv.

Så här bröt man malm på 1600-talet.

Numrera meningarna i rätt ordning från 1–5.

- 4 Arbetarna hackade loss bitar av berget.
- 1 På kvällen tändes eldar nere i gruvan.
- 5 Gruvdrängarna bar i väg stenarna till gruvhissen.
- 2 När arbetarna kom på morgonen var det varmt och rökigt i gruvan.
- 3 Arbetarna hällde vatten på berget för att det skulle spricka.

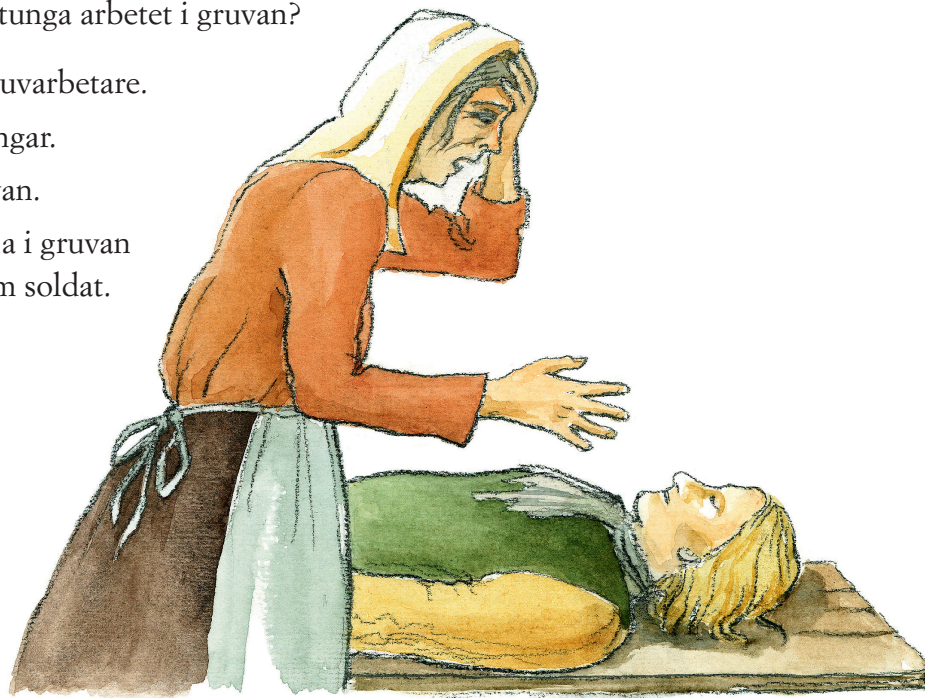

Gruvarbetarna var svarta i ansiktet och deras ögonbryn var bortbrända.
Varför såg de ut så? Kryssa för det som stämmer.

- De tvättade sig aldrig.
- De ville skrämma folk.
- De bar brinnande bloss i munnen för att se när de arbetade.
- De var i gruvan på natten när man eldade där.

Varför ville många ha det tunga arbetet i gruvan?

- Det var fint att vara gruvarbetare.
- De tjänade mycket pengar.
- Det var så roligt i gruvan.
- Det var bättre att jobba i gruvan än att gå ut i kriget som soldat.

Varför blev Margreta Olsdotter så förskräckt när hon såg den döde mannen?

Margareta Olsdotter kände igen sin fästman som försvunnit för 40 år sedan.

Varför kallades Mats Israelsson för Fet-Mats?

Mats Israelsson var stor och stark.

Hur dog Fet-Mats? *Mats hade råkat ut för ett ras i gruvan.*

Berättelsen om Fet-Mats är en sann historia. Vad tänker du när du läser om honom?
Diskutera med en kamrat.

Fakta Dalarna

Fyll i rätt ord i texten.

Dalahästen blev känd utanför Sverige under den stora världsutställningen i New York år 1939.

Utanför den svenska paviljongen hade man ställt upp en jättestor dalahäst. Människor kom och tittade på den konstiga hästen.

Många köpte små dalahästar och tog med sig hem.

På så sätt blev dalahästen en symbol för Sverige.

Vad kallas den stora skidtävlingen som hålls i Dalarna varje år?

Vasaloppet

Mellan vilka orter går den? Sälen och Mora

Vem har fått ge namn åt tävlingen? Gustav Vasa

Sant eller falskt om Carl Larsson? Skriv S eller F efter meningarna.

Carl Larssons fru hette Karin. S

De träffades i Dalarna. F

Carl ritade barnens kläder. F

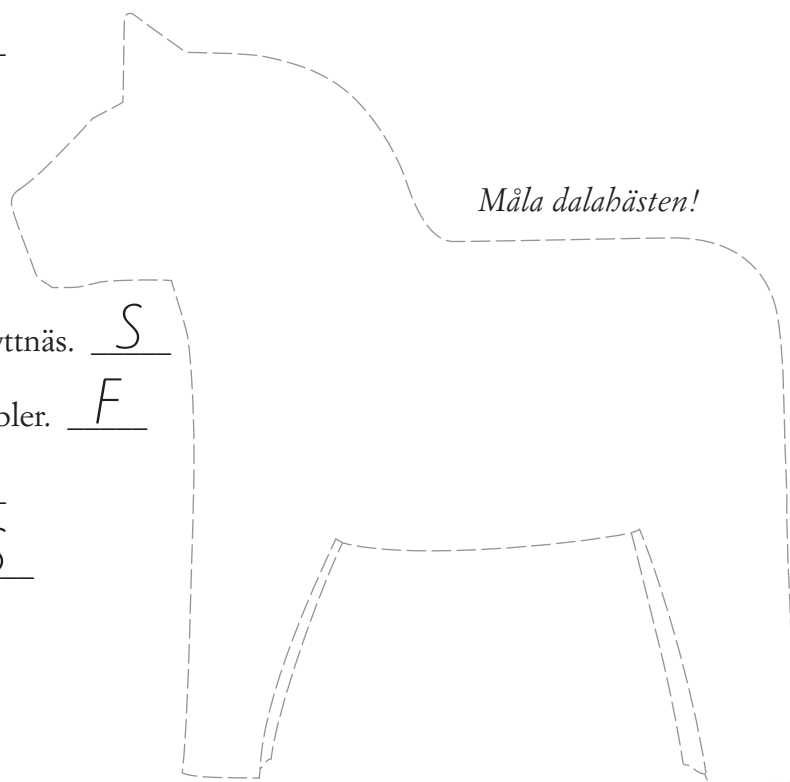
Carl målade av sin familj. S

Deras hus i Sundborn kallas Lilla Hyttånäs. S

Carl och Karin tyckte om mörka möbler. F

Carl och Karin hade åtta barn. S

Deras hus har blivit ett museum. S

Björnfrossa i Härjedalen

Varför kallas Härjedalen för Sveriges tak? _____

Det finns många fjäll i Härjedalen.

På sidan 178 står det: "Pappa såg verkligen snopen ut och Adam kände sig liten dum".
Varför kände de sig så, tror du?

Skriv tre meningar om myskoxar.

Vad händer på bilden? Skriv och berätta.

Vad betyder björnfrossa?

*Björnfrossa innebär att man skakar av rädsla
när man möter en björn.*

Fakta Härjedalen

Vilka landskap gränsar Härjedalen till?

Jämtland

Medelpad

Hälsingland

Dalarna

Vad är det som är speciellt med Helagsfjället?

Helagsfjället är det högsta fjället söder om polcirkeln.

Där finns Sveriges sydligaste glaciär.

Läs om Härjulf. Numrera meningarna i rätt ordning från 1–6.

5 Helga och Härjulf flydde till en öde dal.

1 Härjulf bodde i Norge men blev osams med den norske kungen.

6 Härjulf och Helga fick flera barn.

3 I Sverige träffades Härjulf och Helga, och de blev kära.

4 Den svenske kungen ville inte att Härjulf skulle gifta sig med Helga.

2 Härjulf flyttade till Sverige.

Skriv björnmeningar. Använd orden i rutan.

---

utrotad

april

ide

ungar

rädda

allätare

fettlager